

Sygn. akt III AUa 127/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 września 2013 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Bober (spr.)
Sędziowie:	SSA Aleksandra Urban SSA Grażyna Czyżak
Protokolant:	sekr.sądowy Wioletta Błach

po rozpoznaniu w dniu 19 września 2013 r. w Gdańsku

sprawy W. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

o ponowne ustalenie zobowiązania

na skutek apelacji W. C.

od wyroku Sądu Okręgowego w Elblągu- IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 10 października 2012 r., sygn. akt IV U 125/12

I. oddala apelację;

II. zmienia postanowienie zwarte w punkcie II zaskarżonego wyroku – uzupełnionego postanowieniem z dnia 17 października 2012 r. i w miejsce zasądzonej kwoty kosztów zastępstwa procesowego zasądza od wnioskodawcy na rzecz pozwanego kwotę 60,00 (sześćdziesiąt 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego nie obciążając kosztami procesu w pozostałym zakresie;

III. zasądza od wnioskodawcy na rzecz pozwanego kwotę 120,00 (sto dwadzieścia 00/100) tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą nie obciążając wnioskodawcy kosztami procesu w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

postanowienia o kosztach procesu (pkt II i III wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 19.09.2013r.)

Ubezpieczony W. C. odwołał się od decyzji organu rentowego odmawiającej ponownego ustalenia zobowiązania ubezpieczonego ustalonego decyzją z dnia 21 maja 2009r.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy oddalił odwołanie opierając rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach:

Decyzją z dnia 21 maja 2009r. organ rentowy stwierdził, że ubezpieczony W. C. jako członek zarządu Klubu Sportowego (...) w E. odpowiada solidarnie z klubem za zadłużenia powstałe w wyniku nieopłacenia składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w różnych okresach pomiędzy grudniem 2003r. a grudniem 2006r.

Wnioskiem z dnia 15 września 2011r. ubezpieczony wystąpił w trybie art. 83a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych o ponowne rozpoznanie sprawy zakończonej decyzją z dnia 21 maja 2009r. wskazując, że nie było prowadzone postępowanie egzekucyjne, postępowanie likwidacyjne nie zakończyło się przed wydaniem decyzji – co powoduje domniemanie, że istnieje majątek klubu, został wybrany nowy zarząd, co potwierdzają dokumenty tj. uchwała walnego zebrania z 23 i 30.10.2006, fragment protokołu walnego zebrania z 30.10.2006 protokół z posiedzenia zarządu klubu z 3.11.2006r. i tym samym nie ponosi on odpowiedzialności za zadłużenie za 10/ 2006 i 12/2006.; w chwili zaprzestania pełnienia funkcji członka zarządu, klub posiadał majątek pozwalający na zaspokojenie wierzytelności ZUS, były to wierzytelności z umów sponsorskich; w 2007 kolejny zarząd pozbył się znacznej części majątku klubu na rzecz innego klubu i jeśli na skutek przekazania majątku – klub stał się niewypłacalny, to nowy zarząd winien był już zgłosić wniosek o ogłoszenie upadłości.

Sąd Okręgowy dokonał analizy przesłanek ponownego ustalenia zobowiązania podanych przez skarżącego i w konsekwencji uznał odwołanie za nieuzasadnione. Jak wskazał Sąd I instancji, z przepisu art. 83a ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wynika, że ponowne ustalenie przez Zakład (z urzędu lub na wniosek) prawa lub zobowiązania jest dopuszczalne wtedy, gdy spełnione zostaną łącznie wymienione w nim przesłanki. W ocenie Sądu spełniona została tylko pierwsza z określonych w przepisie przesłanek, ponieważ zobowiązanie, którego ponownego ustalenia domagał się ubezpieczony, zostało stwierdzone decyzją organu rentowego z 21.05.2009r. która stała się skuteczna. Przedstawione przez wnioskodawcę dowody i okoliczności nie są natomiast „nowymi” dowodami w rozumieniu wskazanego przepisu tudzież nie mają wymaganego przez normę „wpływu na zobowiązanie ubezpieczonego”. Sąd zauważył, że w aktach ZUS jest postanowienie Naczelnika US z dnia 12.11.2008r. w sprawie umorzenia postępowania egzekucyjnego co przeczy odmiennej tezie przedstawianej przez wnioskodawcę. Organ rentowy miał zarówno wiedzę o niezakończonym postępowaniu likwidacyjnym jak i o powołaniu nowego zarządu klubu. Wynikało to bezsprzecznie z postanowienia Naczelnika US jak również z odpisu pełnego (...) Klubu Sportowego (...) w aktach ZUS. Decyzja z 21.05.2009r. odnosi się do zaległości klubu sprzed daty przywoływanych przez wnioskodawcę porozumień co do pokrycia zadłużenia. Nadto sam fakt zawarcia takich porozumień w 2007r. nie powoduje automatycznego uznania o niezasadności wydania w 2008r. przez Naczelnika US postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego. Sąd zgodził się, że w 2006r. klub mógł posiadać majątek i być w stanie zapłacić należne ZUS z tytułu składek na ubezpieczenia, ale poza sporem było, że w 2006 r. nie zapłacił swoich zobowiązań, a okoliczność posiadania przez klub w 2006r. majątku, w ocenie Sądu nie miała wpływu na obecne zobowiązania ubezpieczonego i nie stanowi nowej okoliczności. Również podnoszona w odwołaniu od zaskarżonej decyzji kwestia, że inni członkowie zarządu nie zostali obciążeni odpowiedzialnością za zadłużenie klubu z tytułu składek, nie jest okolicznością, która mogłaby mieć „wpływ na zobowiązania ubezpieczonego”, o których mowa w art. 83a ustawy o sus. Sąd nie rozpatrywał bowiem zasadności zaistnienia / czy też braku/ przesłanek z art. 116 ordynacji podatkowej, a jedynie zaistnienie przesłanek z art. 83a ustawy o sus. Tym samym nie mógł badać, czy ubezpieczony odpowiada za zobowiązania klubu, czy też nie.

Dodatkowo, na wniosek pozwanego Sąd uzupełnił wyrok postanowieniem z dnia 17.10.2012r. poprzez dodanie punktu II zasądającego od wnioskodawcy na rzecz pozwanego kwoty 2.400zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Od wyroku apelację wywiódł wnioskodawca zawierając w apelacji także zażalenie na postanowienie w przedmiocie kosztów zastępstwa procesowego.

W zażaleniu wnioskodawca zarzucił rozstrzygnięciu naruszenie przepisu §6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. (Dz.U. Nr 163, poz.1349 ze zm.) wskazując, że koszty te powinny być ustalone na podstawie §11 ust.2 rozporządzenia a więc w kwocie 60zł.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji oraz zażalenia na postanowienie rozstrzygające o kosztach oraz o zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję na analogicznych zasadach jakie przyjął Sąd I instancji. Pozwany powołał się przy tym na stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku przy okazji rozpoznawania podobnej sprawy o sygn. akt IIIAUa 650/12

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie wnioskodawcy – abstrahując od jego argumentacji, którą Sąd Apelacyjny podziela tylko w niewielkim zakresie – skutkowało zmianą zaskarżonego postanowienia Sądu I instancji.

We wstępie rozważań wskazać należy, że Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę w pełnym zakresie podziela stanowisko wyrażone uprzednio przez ten Sąd w przywołanej przez pozwanego sprawie IIIAUa 650/12. Przypominając pokrótce rozważania poczynione w przywołanej sprawie zaważyć należy, że Sąd Apelacyjny wskazał, że ...kategoria spraw w przedmiocie stwierdzenia nieważności decyzji organów rentowych nie jest wymieniona w rozporządzeniu. Konkretna sprawa nie dotyczy świadczenia z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego, dlatego nie ma zastosowania przepis § 11 ust 2 rozporządzenia. Zatem stosownie do przepisu § 5 wysokość stawki minimalnej należało ustalić przyjmując za podstawę stawkę w sprawie o najbardziej zbliżonym rodzaju. Ubezpieczona w postępowaniu domagała się „unieważnienia” decyzji ZUS z na mocy której jest zobowiązana do zapłaty należności składkowych... [płatnika]. Skoro tak to jej roszczenie jest roszczeniem majątkowym, a wartość przedmiotu sporu stanowi kwota zaległości składkowych (...) (stosownie do przepisu art. 20 kpc, odsetek nie wlicza się do wartości przedmiotu sporu) (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2010 r. z uzasadnieniem sygn. II UK 148/09 Lex nr 577847, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2009 r. I UZP 1/09 Lex nr 738259). [Stawka minimalna wynagrodzenia pełnomocnika ZUS powinna być obliczona] Zgodnie z przepisem § 6 (...) w związku z § 12 ust 1 pkt 2 rozporządzenia...

Przyjęcie zasadności powyższego poglądu mogłoby prowadzić do oddalenia zażalenia a w konsekwencji – wobec oddalenia apelacji – do odpowiedniego zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie drugoinstancyjne.

Na przeszkodzie takiemu rozstrzygnięciu stoi jednak art.102 k.p.c., który w ocenie Sądu Apelacyjnego winien znaleźć zastosowanie właśnie z uwagi na szczególny przypadek jaki wyznacza charakter sprawy i sposób jej prowadzenia także przez organ rentowy od momentu wpływu wniosku.

Jak wynika z uzasadnienia decyzji, przesłanką jej wydania była ocena merytoryczna argumentacji wnioskodawcy. Organ rentowy prowadził rozważania czy wnioskodawca wskazał, czy też nie wskazał wymienionych w art.83 a ust.1 ustawy o s.u.s. nowych dowodów lub okoliczności istniejących przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie. Takie same przesłanki legły zresztą u podstaw rozstrzygnięcia Sądu I instancji.

Zagłębienie się przez organ rentowy w merytoryczne przesłanki do wydania decyzji opartej na treści przywołanego przepisu było oczywiście błędne, podobnie jak błędne były rozważania Sądu I instancji.

Jak wynika z oceny Sądu Apelacyjnego, która stanowiła przesłankę oddalenia apelacji wnioskodawcy organ rentowy nie powinien w ogóle analizować podnoszonych we wniosku przesłanek, które zdaniem wnioskodawcy powinny skutkować „ponownym ustaleniem zobowiązania”. Skoro bowiem postępowanie w trybie art. 83a ust. 1 o s.u.s. odnosi się tylko do wcześniej wydanych decyzji deklaratoryjnych, zaś decyzja o odpowiedzialności członka zarządu

za zobowiązania zarządzanego podmiotu jest decyzją konstytutywną – to siłą rzeczy nie może stanowić przedmiotu postępowania opartego o art. 83a ust. 1 o s.u.s. , co wprost wynika ze stanowiska prezentowanego przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 15 września 2011 r. w sprawie II UZP 8/11 (OSNP 2012/19-20/252)

Zbędne zatem rozważania organu rentowego co do wykazania czy też niewykazania przesłanek „ponownego ustalenia zobowiązania w oparciu o art.83a ust.1 ustawy o s.u.s.” skutkowały zbędnym odwołaniem a następnie wyrokiem Sądu wprawdzie prawidłowym, aczkolwiek opartym na błędnej ocenie prawnej.

Błędów powyższych nie zauważył profesjonalny pełnomocnik procesowy pozwanego ani na etapie postępowania I-wszszo instancyjnego ani też na etapie postępowania apelacyjnego wdając się w spór co do okoliczności indyferentnych z perspektywy prawidłowego rozstrzygnięcia.

Tym samym przyznać należy rację wnioskodawcy w tym wąskim zakresie, że nakład pracy pełnomocnika pozwanego był znikomy, choć zarzut ten dotyczy w równym stopniu zawodowego pełnomocnika wnioskodawcy, który wprawdzie wykonał szereg czynności aczkolwiek w kierunku, jaki nie mógł przynieść korzystnych dla wnioskodawcy rezultatów niejako z samego założenia. Co ciekawe, obrona pozwanego prowadzona w kierunku rozważań co do dowodów i okoliczności podnoszonych przez wnioskodawcę mogła doprowadzić do zgola odmiennego rozstrzygnięcia przynajmniej przed Sądem I instancji, o ile ocena tych „okoliczności i dowodów” zostałaby dokonana odmiennie zważywszy, że Sąd I instancji rozpoznał istotę zarzutów nie zauważając w ogóle tego, że decyzja pozwanego o odpowiedzialności członka zarządu za zobowiązania zarządzanego podmiotu jako decyzja konstytutywna nie może stanowić przedmiotu wzruszenia w trybie określonym w art. 83a ust. 1 ustawy o s.u.s.. Ustalenie w tej sytuacji kosztów z oparciem się wyłącznie na treści §6 przywołanego rozporządzenia stanowiłoby wypaczenie ogólnej zasady wynikającej z art.98 §1 k.p.c. obligującej do zwrotu kosztów procesu za „celową obronę”.

Przy ustalaniu wysokości kosztów jakimi zasadnie można obciążyć wnioskodawcę – jako stronę spór przegrywającą niebagatelne znaczenie ma także okoliczność wskazana przez pozwanego na rozprawie przed Sądem I instancji (oświadczenie pełnomocnika pozwanego min. 07:53 protokołu k.20), że cała należność objęta decyzją o odpowiedzialności członka zarządu została zapłacona, przy czym tylko niewielka jej część tj. kwota 3.157zł (pismo k.52 oraz oświadczenie pełnomocnika wnioskodawcy min. 08:27 protokołu k.20) przez wnioskodawcę . Jakkolwiek przy tak zredagowanym odwołaniu jak uczynił to pełnomocnik wnioskodawcy, fakt ten nie może wpłynąć na ustalenie wartości przedmiotu sporu w postępowaniu przed Sądem I instancji, obciążenie wnioskodawcy kosztami stanowiącymi ponad ¾ zobowiązania, jakie wnioskodawca zamierzał wzruszyć, byłoby sprzeczne z poczuciem sprawiedliwości.

Taka właśnie wyjątkowość sytuacji upoważniała do zastosowania instytucji częściowego nieobciążania wnioskodawcy kosztami procesu, jaką Sąd może stosować w szczególnie uzasadnionych przypadkach stosownie do art.102 k.p.c. Sąd Apelacyjny zauważa przy tym, że zastosowanie art.102 k.p.c. stanowi wprawdzie wyraz dobrodziejstwa względem jednej strony, lecz łączy się jednocześnie ze swoistą restrykcją w stosunku do przeciwnika procesowego, który sprawę wygrał. Przy zastosowaniu art.102kpc strona, przeciwko której zostało wytoczone nieuzasadnione powództwo i która poniosła nie tylko trud własnego zaangażowania w proces ale także nakłady finansowe na swą obronę zostanie pozbawiona prawa zwrotu tych nakładów od przegrywającego proces przeciwnika. Tak też stosowanie art.102kpc musi się odbywać z bardzo dużą ostrożnością i z taką ostrożnością Sąd rozważał przesłanki do zastosowania tej instytucji w przedmiotowej sprawie.

Obserwowaną przez Sąd Apelacyjny praktyką postępowania sądów powszechnych jest sięganie do instytucji dobrodziejstwa z art.102 k.p.c. szczególnie w sytuacji, gdy strona procesowa znajduje się w sytuacji materialnej utrudniającej, czy wręcz uniemożliwiającej poniesienie kosztów zastępstwa procesowego drugiej strony z jednoczesnym brakiem odniesienia do istoty czy indywidualnych okoliczności sprawy. W ocenie Sądu Apelacyjnego, uznawanie tej przesłanki za szczególnie istotną, a tym bardziej samodzielną jest praktyką nieprawidłową. Osoba dysponująca niewielkim majątkiem, tudzież nie dysponująca nim wcale

powinna zachować jeszcze większą ostrożność przy kształtowaniu roszczeń procesowych albowiem ewentualna przegrana dotknąć ją może bardziej dotkliwie niż osobę majątną. Ocena sytuacji materialnej strony spór przegrywającej może mieć więc wyłącznie subsydiarny charakter (tak: Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z dnia 17.11.1972r. w sprawie IPR 423/72 OSNC 1973/7-8/138, czy bardziej współcześnie w postanowieniu z dnia 25 sierpnia 2011 r. II CZ 51/11 <http://www.sn.pl/Sites/orzecznictwo/Orzeczenia2/II%20CZ%2051-11.pdf> tudzież Sąd Apelacyjny w Gdańsku w uzasadnieniu wyroku z dnia 09.05.2013 w sprawie IIIApa 1/13 http://orzeczenia.ms.gov.pl/content/102/15100000001521_III_APa_000001_2013_Uz_2013-05-09_001). Zasadnicze znaczenie dla zastosowania instytucji nieobciążania kosztami mają więc okoliczności tkwiące w samej istocie sprawy, na co wielokrotnie zwracał uwagę Sąd Najwyższy. Innymi słowy, kwalifikacja "wypadków szczególnie uzasadnionych" należy do sądu, który - mając na względzie okoliczności konkretnej sprawy - powinien kierować się poczuciem własnej sprawiedliwości (tak: Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 27 stycznia 2010 r., II CZ 87/09, <http://www.sn.pl/Sites/orzecznictwo/Orzeczenia2/II%20CZ%2087-09.pdf>,) Mając zaś na względzie opisane wyżej okoliczności dotyczące przedmiotowej sprawy zasadnym było skorzystanie z dyskrecjonalnej władzy sędziowskiej i orzeczenie o kosztach na zasadzie słuszności przy skorzystaniu z art.102 k.p.c.

Mając jednak na względzie, że wnioskodawca (niezależnie od motywacji rozstrzygnięcia) sprawę przegrał a w procesie był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, całkowite uwolnienie wnioskodawcy od obowiązku ponoszenia kosztów zastępstwa procesowego należnych drugiej stronie byłoby nadużyciem instytucji art.102 k.p.c. W tej sytuacji Sąd Apelacyjny zmieniając postanowienie Sądu I instancji o kosztach procesu stosownie do art.386 §1 k.p.c. w zw. z art. 397§2kpc oraz przy zastosowaniu art.102 k.p.c. zasądził od wnioskodawcy na rzecz pozwanego kwotę 60zł jako odpowiadającą kosztom zastępstwa procesowego w wysokości minimalnej określonej przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. (Dz.U. Nr 163, poz.1349 ze zm.) - §6, która to wysokość jest jednocześnie adekwatna do nakładu celowej pracy pełnomocnika pozwanego.

Mając na względzie odmienne uzasadnienie rozstrzygnięcia zarówno od treści decyzji, jak i od uzasadnienia zaprezentowanego przez Sąd I instancji, analogiczne rozważania i wnioski orzecznicze odnoszące się do kosztów procesu skutkowały rozstrzygnięciem tej kwestii w postępowaniu odwoławczym, które Sąd Apelacyjny zasądził stosownie do art.108 §1 k.p.c. w zw. z §6 rozporządzenia oraz przy zastosowaniu art.102 k.p.c..

UZASADNIENIE

Ubezpieczony W. C. odwołał się od decyzji organu rentowego odmawiającej ponownego ustalenia zobowiązania ubezpieczonego ustalonego decyzją z dnia 21 maja 2009r.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy oddalił odwołanie opierając rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach:

Decyzją z dnia 21 maja 2009r. organ rentowy stwierdził, że ubezpieczony W. C. jako członek zarządu Klubu Sportowego (...) w E. odpowiada solidarnie z klubem za zadłużenia powstałe w wyniku nieopłacenia składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w różnych okresach pomiędzy grudniem 2003r. a grudniem 2006r.

Wnioskiem z dnia 15 września 2011r. ubezpieczony wystąpił w trybie art. 83a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych o ponowne rozpoznanie sprawy zakończonej decyzją z dnia 21 maja 2009r. wskazując, że nie było prowadzone postępowanie egzekucyjne, postępowanie likwidacyjne nie zakończyło się przed wydaniem decyzji – co powoduje domniemanie, że istnieje majątek klubu, został wybrany nowy zarząd, co potwierdzają dokumenty tj. uchwała walnego zebrania z 23 i 30.10.2006, fragment protokołu walnego zebrania z 30.10.2006 protokół z posiedzenia zarządu klubu z 3.11.2006r. i tym samym nie ponosi on odpowiedzialności za zadłużenie za 10/ 2006 i 12/2006.; w chwili zaprzestania pełnienia funkcji członka zarządu, klub posiadał majątek pozwalający na zaspokojenie

wierzytelności ZUS, były to wierzytelności z umów sponsorskich; w 2007 kolejny zarząd pozbył się znacznej części majątku klubu na rzecz innego klubu i jeśli na skutek przekazania majątku – klub stał się niewypłacalny, to nowy zarząd winien był już zgłosić wniosek o ogłoszenie upadłości.

Sąd Okręgowy dokonał analizy przesłanek ponownego ustalenia zobowiązania podanych przez skarżącego i w konsekwencji uznał odwołanie za nieuzasadnione. Jak wskazał Sąd I instancji, z przepisu art. 83a ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wynika, że ponowne ustalenie przez Zakład (z urzędu lub na wniosek) prawa lub zobowiązania jest dopuszczalne wtedy, gdy spełnione zostaną łącznie wymienione w nim przesłanki. W ocenie Sądu spełniona została tylko pierwsza z określonych w przepisie przesłanek, ponieważ zobowiązanie, którego ponownego ustalenia domagał się ubezpieczony, zostało stwierdzone decyzją organu rentowego z 21.05.2009r. która stała się skuteczna. Przedstawione przez wnioskodawcę dowody i okoliczności nie są natomiast „nowymi” dowodami w rozumieniu wskazanego przepisu tudzież nie mają wymaganego przez normę „wpływu na zobowiązanie ubezpieczonego”. Sąd zauważył, że w aktach ZUS jest postanowienie Naczelnika US z dnia 12.11.2008r. w sprawie umorzenia postępowania egzekucyjnego co przeczy odmiennej tezie przedstawianej przez wnioskodawcę. Organ rentowy miał zarówno wiedzę o niezakończonym postępowaniu likwidacyjnym jak i o powołaniu nowego zarządu klubu. Wynikało to bezsprzecznie z postanowienia Naczelnika US jak również z odpisu pełnego (...) Klubu Sportowego (...) w aktach ZUS. Decyzja z 21.05.2009r. odnosi się do zaległości klubu sprzed daty przywoływanych przez wnioskodawcę porozumień co do pokrycia zadłużenia. Nadto sam fakt zawarcia takich porozumień w 2007r. nie powoduje automatycznego uznania o niezasadności wydania w 2008r. przez Naczelnika US postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego. Sąd zgodził się, że w 2006r. klub mógł posiadać majątek i być w stanie zapłacić należne ZUS z tytułu składek na ubezpieczenia, ale poza sporem było, że w 2006 r. nie zapłacił swoich zobowiązań, a okoliczność posiadania przez klub w 2006r. majątku, w ocenie Sądu nie miała wpływu na obecne zobowiązania ubezpieczonego i nie stanowi nowej okoliczności. Również podnoszona w odwołaniu od zaskarżonej decyzji kwestia, że inni członkowie zarządu nie zostali obciążeni odpowiedzialnością za zadłużenie klubu z tytułu składek, nie jest okolicznością, która mogłaby mieć „wpływ na zobowiązania ubezpieczonego”, o których mowa w art. 83a ustawy o sus. Sąd nie rozpatrywał bowiem zasadności zaistnienia / czy też braku/ przesłanek z art. 116 ordynacji podatkowej, a jedynie zaistnienie przesłanek z art. 83a ustawy o sus. Tym samym nie mógł badać, czy ubezpieczony odpowiada za zobowiązania klubu, czy też nie.

Dodatkowo, na wniosek pozwanego Sąd uzupełnił wyrok postanowieniem z dnia 17.10.2012r. poprzez dodanie punktu II zasądającego od wnioskodawcy na rzecz pozwanego kwoty 2.400zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Od wyroku apelację wywiódł wnioskodawca zawierając w apelacji także zażalenie na postanowienie w przedmiocie kosztów zastępstwa procesowego.

W apelacji wnioskodawca zarzucił rozstrzygnięciu:

- obrazę art.83 a ust.1 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego wadliwą wykładnię i nieuzasadnione przyjęcie, że naprowadzone przez wnioskodawcę dowody i okoliczności nie są nowymi i nie mają wpływu na zobowiązanie skarżącego.

W konsekwencji wnioskodawca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie o ponownym przeprowadzeniu postępowania w przedmiocie ustalenia zobowiązania wnioskodawcy z tytułu jego odpowiedzialności jako członka zarządu Klubu Sportowego (...) w E. za zadłużenie z tytułu składek tudzież o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W zażaleniu wnioskodawca zarzucił rozstrzygnięciu naruszenie przepisu §6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. (Dz.U. Nr 163,

poz.1349 ze zm.) wskazując, że koszty te powinny być ustalone na podstawie §11 ust.2 rozporządzenia a więc w kwocie 60zł.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji oraz zażalenia na postanowienie rozstrzygające o kosztach oraz o zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję na analogicznych zasadach jakie przyjął Sąd I instancji. Pozwany powołał się przy tym na stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku przy okazji rozpoznawania podobnej sprawy o sygn. akt IIIAUa 650/12

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy jest nieuzasadniona i – jako taka – podlegała oddaleniu, natomiast zażalenie wnioskodawcy – abstrahując od jego argumentacji, którą Sąd Apelacyjny podziela tylko w niewielkim zakresie – skutkowało zmianą zaskarżonego postanowienia Sądu I instancji.

w odniesieniu do apelacji:

Sąd Apelacyjny aprobuje rozstrzygnięcie Sądu I instancji jako trafne, choć oparte na wadliwym uzasadnieniu. Jak wynika z treści tego uzasadnienia przesłanką negatywnego rozstrzygnięcia była ocena, że wnioskodawca nie wykazał spełnienia drugiej z przesłanek wymienionych w art. 83a ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (jt.: Dz.U. z 2013r., poz.1442 – dalej ustawa systemowa) jaką jest przedłożenie nowych dowodów lub ujawnienie okoliczności istniejących przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie. Gdyby w istocie przepis art.83a ust.1 ustawy systemowej mógł znaleźć zastosowanie do decyzji przenoszącej zobowiązanie z tytułu składek na członka zarządu, to rozstrzygnięcie Sądu I instancji jawiłoby się jako prawnie wątpliwe a w każdym razie niewystarczająco uzasadnione z perspektywy przyjętych wniosków. Ponieważ art.83a ust.1 nie może stanowić źródła postępowania zmierzającego do wzruszenia takiej decyzji – o czym niżej – do kwestii tych odnieść się wypada tylko sygnalizacyjnie. Abstrahując więc od innych zarzutów, których nie ma potrzeby rozważać, zgodzić się należy z apelantem, że decyzja z 21.05.2009r. przenosiła na wnioskodawcę zobowiązania z tytułu składek również za ten okres, w którym nie pełnił on już funkcji członka zarządu Klubu. Dowody mające na celu wykazania, że skarżący pełnił funkcję członka zarządu klubu wyłącznie do 30.10.2006r. wnioskodawca przedłożył dopiero po uprawomocnieniu się decyzji z 2009r. i nie zostały one dotychczas merytorycznie ocenione przez Sąd - odwołanie wniesione z uchybieniem terminu zostało wszak odrzucone. Jest to więc okoliczność nowa, a jeśli się zważy, że decyzja przenosząca zobowiązania dotyczy też składek na ubezpieczenie społeczne za miesiąc grudzień 2006r., ocena Sądu I instancji jest niezrozumiała.

Niezależnie jednak od krytyki samego uzasadnienia apelację należało oddalić z innych przyczyn, które umknęły uwadze tak wnioskodawcy, który zainicjował spór na gruncie art.83a ust.1 ustawy systemowej w sytuacji, gdy decyzja z 2009r. nie podlegała weryfikacji we wskazanym trybie, organu rentowego, który wdał się w zbędny spór merytoryczny począwszy od fatalnego uzasadnienia zaskarżonej decyzji a skończywszy na prawnych dywagacjach prezentowanych w procesie, jak też Sądu I instancji, który zbędnie oceniał merytoryczne przesłanki do zastosowania art.83a ust.1 ustawy systemowej.

Decyzja organu rentowego przenosząca zobowiązania na członka zarządu za zobowiązania zarządzanego podmiotu jest decyzją konstytutywną, tymczasem przepis art.83a ust.1 ustawy systemowej służy wyłącznie weryfikacji decyzji stwierdzających a więc ustalających zobowiązanie lub prawo czyli decyzji deklaratoryjnych. Sąd Apelacyjny odsyła w tym zakresie do uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2011 r. w sprawie II UZP 8/11 (OSNP 2012/19-20/252) z którym zgadza się w całej rozciągłości. Jak wywodzi Sąd Najwyższy „celem ponownego ustalenia w trybie art. 83a ust. 1 o s.u.s. jest ponowne rozstrzygnięcie o uprawnieniach powstałych ex lege przed wydaniem weryfikowanych decyzji. Postępowanie to odnosi się więc do wcześniej wydanych decyzji deklaratoryjnych (...) Ograniczenie zakresu uproszczonego postępowania z art. 83a ust. 1 ustawy o s.u.s. do decyzji deklaratoryjnych jest uzasadnione tym, że przepis ten ma na celu usunięcie niezgodności decyzji (widocznej po przedstawieniu nowych dowodów lub ujawnieniu okoliczności istniejących przed jej wydaniem) z ukształtowaną ex lege sytuacją prawną zainteresowanego. W szczególności chodzi tu o wyeliminowanie decyzji, które przyznają prawo, pomimo że ono nie powstało, bądź uchylają zobowiązanie, pomimo że ono istnieje. Zastosowanie uproszczonego trybu

postępowania przewidzianego w art. 83a ust. 1 ustawy o s.u.s. ma więc uzasadnienie w przywróceniu zgodności z prawem, co w oczywisty sposób wiąże się z ochroną interesu ubezpieczonego lub ochroną interesu ogółu ubezpieczonych (publicznych środków tworzących Fundusz Ubezpieczeń Społecznych). Taki cel odpada, w sytuacji, w której (...) sytuacja prawna adresata decyzji nie była przed jej wydaniem ukształtowana ex lege, lecz została dopiero ukształtowana decyzją organu o przeniesieniu odpowiedzialności. (...) Decyzje tego rodzaju [tj. orzekające o odpowiedzialności członka zarządu za zobowiązania zarządzanego podmiotu], co jest niesporne w orzecznictwie i doktrynie (...), mają charakter konstytutywny, ponieważ członkowie zarządu stają się odpowiedzialni solidarnie ze spółką za jej zobowiązania składkowe dopiero wskutek wydania i doręczenia decyzji przez organ rentowy (...)

W konsekwencji wnioskodawca trafnie postawił rozstrzygnięciu zarzut naruszenia przepisu art.83a ust.1 ustawy systemowej. Paradoksalnie jednak trafność tego zarzutu w ujęciu wyżej zaprezentowanej argumentacji a nie w wyniku błędnej argumentacji apelanta – prowadziła do aprobaty rozstrzygnięcia Sądu I instancji.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny oddalił apelację stosownie do art.385 k.p.c.

w odniesieniu do zażalenia:

We wstępie rozważań wskazać należy, że Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę w pełnym zakresie podziela stanowisko wyrażone uprzednio przez ten Sąd w przywołanej przez pozwanego sprawie IIIAUa 650/12. Przypominając pokrótce rozważania poczynione w przywołanej sprawie zauważyć należy, że Sąd Apelacyjny wskazał, że ...kategoria spraw w przedmiocie stwierdzenia nieważności decyzji organów rentowych nie jest wymieniona w rozporządzeniu. Konkretna sprawa nie dotyczy świadczenia z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego, dlatego nie ma zastosowania przepis § 11 ust 2 rozporządzenia. Zatem stosownie do przepisu § 5 wysokość stawki minimalnej należało ustalić przyjmując za podstawę stawkę w sprawie o najbardziej zbliżonym rodzaju. Ubezpieczona w postępowaniu domagała się „unieważnienia” decyzji ZUS z na mocy której jest zobowiązana do zapłaty należności składkowych... [płatnika]. Skoro tak to jej roszczenie jest roszczeniem majątkowym, a wartość przedmiotu sporu stanowi kwota zaległości składkowych (...) (stosownie do przepisu art. 20 kpc, odsetek nie wlicza się do wartości przedmiotu sporu) (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2010 r. z uzasadnieniem sygn. II UK 148/09 Lex nr 577847, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2009 r. I UZP 1/09 Lex nr 738259). [Stawka minimalna wynagrodzenia pełnomocnika ZUS powinna być obliczona] Zgodnie z przepisem § 6 (...) w związku z § 12 ust 1 pkt 2 rozporządzenia...

Przyjęcie zasadności powyższego poglądu mogłoby prowadzić do oddalenia zażalenia a w konsekwencji – wobec oddalenia apelacji – do odpowiedniego zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie drugoinstancyjne.

Na przeszkodzie takiemu rozstrzygnięciu stoi jednak art.102 k.p.c., który w ocenie Sądu Apelacyjnego winien znaleźć zastosowanie właśnie z uwagi na szczególnie przypadek jaki wyznacza charakter sprawy i sposób jej prowadzenia także przez organ rentowy od momentu wpływu wniosku.

Jak wynika z uzasadnienia decyzji, przesłanką jej wydania była ocena merytoryczna argumentacji wnioskodawcy. Organ rentowy prowadził rozważania czy wnioskodawca wskazał, czy też nie wskazał wymienionych w art.83 a ust.1 ustawy o s.u.s. nowych dowodów lub okoliczności istniejących przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie. Takie same przesłanki legły zresztą u podstaw rozstrzygnięcia Sądu I instancji.

Zagłębienie się przez organ rentowy w merytoryczne przesłanki do wydania decyzji opartej na treści przywołanego przepisu było oczywiście błędne, podobnie jak błędne były rozważania Sądu I instancji.

Jak wynika z zaprezentowanej powyżej oceny Sądu Apelacyjnego, która stanowiła przesłankę oddalenia apelacji wnioskodawcy organ rentowy nie powinien w ogóle analizować podnoszonych we wniosku przesłanek, które zdaniem wnioskodawcy powinny skutkować „ponownym ustaleniem zobowiązania”. Skoro bowiem postępowanie w trybie art. 83a ust. 1 o s.u.s. odnosi się tylko do wcześniej wydanych decyzji deklaratoryjnych, zaś decyzja o odpowiedzialności

członka zarządu za zobowiązania zarządzanego podmiotu jest decyzją konstytucyjną – to siłą rzeczy nie może stanowić przedmiotu postępowania opartego o art. 83a ust. 1 o s.u.s. , co wprost wynika ze stanowiska prezentowanego przez Sąd Najwyższy w przywołanym wyżej postanowieniu.

Zbędne zatem rozważania organu rentowego co do wykazania czy też niewykazania przesłanek „ponownego ustalenia zobowiązania w oparciu o art.83a ust.1 ustawy o s.u.s.” skutkowały zbędnym odwołaniem a następnie wyrokiem Sądu wprawdzie prawidłowym, aczkolwiek opartym na błędnej ocenie prawnej.

Błędów powyższych nie zauważył profesjonalny pełnomocnik procesowy pozwanego ani na etapie postępowania I-wszostanowego ani też na etapie postępowania apelacyjnego wdając się w spór co do okoliczności indyferentnych z perspektywy prawidłowego rozstrzygnięcia.

Tym samym przyznać należy rację wnioskodawcy w tym wąskim zakresie, że nakład pracy pełnomocnika pozwanego był znikomy, choć zarzut ten dotyczy w równym stopniu zawodowego pełnomocnika wnioskodawcy, który wprawdzie wykonał szereg czynności aczkolwiek w kierunku, jaki nie mógł przynieść korzystnych dla wnioskodawcy rezultatów niejako z samego założenia. Co ciekawe, obrona pozwanego prowadzona w kierunku rozważań co do dowodów i okoliczności podnoszonych przez wnioskodawcę mogła doprowadzić do zgola odmiennego rozstrzygnięcia przynajmniej przed Sądem I instancji, o ile ocena tych „okoliczności i dowodów” została dokonana odmiennie zważywszy, że Sąd I instancji rozpoznał istotę zarzutów nie zauważając w ogóle tego, że decyzja pozwanego o odpowiedzialności członka zarządu za zobowiązania zarządzanego podmiotu jako decyzja konstytucyjna nie może stanowić przedmiotu wzruszenia w trybie określonym w art. 83a ust. 1 ustawy o s.u.s.. Ustalenie w tej sytuacji kosztów z oparciem się wyłącznie na treści §6 przywołanego rozporządzenia stanowiłoby wypaczenie ogólnej zasady wynikającej z art.98 §1 k.p.c. obligującej do zwrotu kosztów procesu za „celową obronę”.

Przy ustalaniu wysokości kosztów jakimi zasadnie można obciążyć wnioskodawcę – jako stronę spór przegrywającą niebagatelne znaczenie ma także okoliczność wskazana przez pozwanego na rozprawie przed Sądem I instancji (oświadczenie pełnomocnika pozwanego min. 07:53 protokołu k.20), że cała należność objęta decyzją o odpowiedzialności członka zarządu została zapłacona, przy czym tylko niewielka jej część tj. kwota 3.157zł (pismo k.52 oraz oświadczenie pełnomocnika wnioskodawcy min. 08:27 protokołu k.20) przez wnioskodawcę . Jakkolwiek przy tak zredagowanym odwołaniu jak uczynił to pełnomocnik wnioskodawcy, fakt ten nie może wpłynąć na ustalenie wartości przedmiotu sporu w postępowaniu przed Sądem I instancji, obciążenie wnioskodawcy kosztami stanowiącymi ponad ¾ zobowiązania, jakie wnioskodawca zamierzał wzruszyć, byłoby sprzeczne z poczuciem sprawiedliwości.

Taka właśnie wyjątkowość sytuacji upoważniała do zastosowania instytucji częściowego nieobciążania wnioskodawcy kosztami procesu, jaką Sąd może stosować w szczególnie uzasadnionych przypadkach stosownie do art.102 k.p.c. Sąd Apelacyjny zauważa przy tym, że zastosowanie art.102 k.p.c. stanowi wprawdzie wyraz dobrodziejstwa względem jednej strony, lecz łączy się jednocześnie ze swoistą restrykcją w stosunku do przeciwnika procesowego, który sprawę wygrał. Przy zastosowaniu art.102kpc strona, przeciwko której zostało wytoczone nieuzasadnione powództwo i która poniosła nie tylko trud własnego zaangażowania w proces ale także nakłady finansowe na swą obronę zostanie pozbawiona prawa zwrotu tych nakładów od przegrywającego proces przeciwnika. Tak też stosowanie art.102kpc musi się odbywać z bardzo dużą ostrożnością i z taką ostrożnością Sąd rozważał przesłanki do zastosowania tej instytucji w przedmiotowej sprawie.

Obserwowaną przez Sąd Apelacyjny praktyką postępowania sądów powszechnych jest sięganie do instytucji dobrodziejstwa z art.102 k.p.c. szczególnie w sytuacji, gdy strona procesowa znajduje się w sytuacji materialnej utrudniającej, czy wręcz uniemożliwiającej poniesienie kosztów zastępstwa procesowego drugiej strony z jednoczesnym brakiem odniesienia do istoty czy indywidualnych okoliczności sprawy. W ocenie Sądu Apelacyjnego, uznawanie tej przesłanki za szczególnie istotną, a tym bardziej samodzielniejszą jest praktyką nieprawidłową. Osoba dysponująca niewielkim majątkiem, tudzież nie dysponująca nim wcale powinna zachować jeszcze większą ostrożność przy kształtowaniu roszczeń procesowych albowiem ewentualna

przegrana dotknąć ją może bardziej dotkliwie niż osobę majątną. Ocena sytuacji materialnej strony spór przegrywającej może mieć więc wyłącznie subsydiarny charakter (tak: Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z dnia 17.11.1972r. w sprawie IPR 423/72 OSNC 1973/7-8/138, czy bardziej współcześnie w postanowieniu z dnia 25 sierpnia 2011 r. II CZ 51/11 <http://www.sn.pl/Sites/orzecznictwo/Orzeczenia2/II%20CZ%2051-11.pdf> tudzież Sąd Apelacyjny w Gdańsku w uzasadnieniu wyroku z dnia 09.05.2013 w sprawie IIIApa 1/13 http://orzeczenia.ms.gov.pl/content/102/151000000001521_III_APa_000001_2013_Uz_2013-05-09_001). Zasadnicze znaczenie dla zastosowania instytucji nieobciążania kosztami mają więc okoliczności tkwiące w samej istocie sprawy, na co wielokrotnie zwracał uwagę Sąd Najwyższy. Innymi słowy, kwalifikacja "wypadków szczególnie uzasadnionych" należy do sądu, który - mając na względzie okoliczności konkretnej sprawy - powinien kierować się poczuciem własnej sprawiedliwości (tak: Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 27 stycznia 2010 r., II CZ 87/09, <http://www.sn.pl/Sites/orzecznictwo/Orzeczenia2/II%20CZ%2087-09.pdf>,) Mając zaś na względzie opisane wyżej okoliczności dotyczące przedmiotowej sprawy zasadnym było skorzystanie z dyskrecjonalnej władzy sędziowskiej i orzeczenie o kosztach na zasadzie słuszności przy skorzystaniu z art.102 k.p.c.

Mając jednak na względzie, że wnioskodawca (niezależnie od motywacji rozstrzygnięcia) sprawę przegrał a w procesie był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, całkowite uwolnienie wnioskodawcy od obowiązku ponoszenia kosztów zastępstwa procesowego należnych drugiej stronie byłoby nadużyciem instytucji art.102 k.p.c. W tej sytuacji Sąd Apelacyjny zmieniając postanowienie Sądu I instancji o kosztach procesu stosownie do art.386 §1 k.p.c. w zw. z art. 397§2kpc oraz przy zastosowaniu art.102 k.p.c. zasądził od wnioskodawcy na rzecz pozwanego kwotę 60zł jako odpowiadającą kosztom zastępstwa procesowego w wysokości minimalnej określonej przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. (Dz.U. Nr 163, poz.1349 ze zm.) - §6, która to wysokość jest jednocześnie adekwatna do nakładu celowej pracy pełnomocnika pozwanego.

Mając na względzie odmienne uzasadnienie rozstrzygnięcia zarówno od treści decyzji, jak i od uzasadnienia zaprezentowanego przez Sąd I instancji, analogiczne rozważania i wnioski orzecznicze odnoszące się do kosztów procesu skutkowały rozstrzygnięciem tej kwestii w postępowaniu odwoławczym, które Sąd Apelacyjny zasądził stosownie do art.108 §1 k.p.c. w zw. z §6 rozporządzenia oraz przy zastosowaniu art.102 k.p.c..